

อำเภอยะรัง กิ่งอำเภอไม้แก่น กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง กิ่งอำเภอกะพ้อ และกิ่งอำเภอแม่ลาน

การคมนาคม

ปัตตานี เป็นหนึ่งในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลตะวันออกของภาคใต้สุดติดกับทะเลจีนใต้ หรืออ่าวไทย มีพื้นที่ประมาณ 2,052.356 ตารางกิโลเมตร และเป็นจังหวัดที่มีขนาดเล็กเป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ รองลงมาจาก จังหวัดภูเก็ต พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ภูเขาที่สำคัญได้แก่ ภูเขาทรายขาว ซึ่งอยู่ในเทือกเขาสันกะลาคีรี มีแม่น้ำที่สำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำตานี และแม่น้ำสายบุรี ภูมิอากาศอบอุ่นตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ย 27.5 องศา ฝนตกชุก ในระหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม ฝนตกเฉลี่ย 1,750.9 มิลลิเมตร /ปี (เฉลี่ยในรอบ 30 ปี) ฤดูกาลมี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน (เดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม) ฤดูฝน (ธันวาคม-มกราคม) ประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาอิสลาม มีอาชีพหลักคือการทำนา นอกจากนี้ประชาชน ที่อาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด เช่น อำเภอเมือง อำเภอปะนาเระ และอำเภอสายบุรี ยังประกอบอาชีพประมง ซึ่งส่งผลให้เกิดผลผลิตในภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องอย่างมาก ในอดีตจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก เป็นเมืองเก่าแก่ที่ยิ่งใหญ่ เคยมีฐานะเป็นเมืองหลวงของ อาณาจักรลังกาสุกะ ซึ่งเป็นรัฐอิสระของชาวไทยพุทธ ในพุทธศตวรรษที่ 7 มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส กันตัน และตรังกานูในมาเลเซียปัจจุบัน ยังมีซากเมืองเก่าของปัตตานีในยุคหนึ่งปรากฏให้เห็นที่อำเภอยะรัง ในปัจจุบัน และจากการที่มีพื้นที่เป็นป่าเขา และมีพื้นที่ติดชายฝั่ง ทะเลเป็นระยะทางยาวประมาณ 176 กิโลเมตร จึงเป็นเมืองท่า ที่สำคัญและเป็นศูนย์กลางการปกครอง การค้า และวัฒนธรรม มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวหลายด้าน ทั้งด้านธรรมชาติ โบราณสถานทางประวัติศาสตร์และด้านประเพณีวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านซึ่งเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

อาณาเขตและการปกครอง

- ทิศเหนือ จดกับจังหวัดสงขลา
- ทิศใต้ จดกับจังหวัดนราธิวาส และจังหวัดยะลา
- ทิศตะวันตก จดจังหวัดยะลา และจังหวัดสงขลา
- ทิศตะวันออก จดกับอ่าวไทย

ปัตตานีแบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ กับ 4 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสายบุรี อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอยะหริ่ง อำเภอปะนาเระ อำเภอมายอ อำเภอหนองจิก

ปัตตานีอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ ประมาณ 1,055 กิโลเมตร หรือ 1,025 กิโลเมตรโดยทางรถไฟ (สถานีโคกโพธิ์) การเดินทางไปได้สะดวกทั้งทางรถประจำทาง รถไฟ และเครื่องบิน ดังนี้

ทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ สำหรับนักท่องเที่ยว ที่เดินทางโดยรถส่วนตัว สามารถใช้เส้นทางหมายเลข 35 (ธนบุรี-ปากท่อ) ระยะทาง 90 กิโลเมตร แล้วแยกเข้าทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4 จนถึงจังหวัดชุมพร รวมระยะทางประมาณ 460 กิโลเมตร แล้วเดินทางต่อโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 41, 42, 43 ผ่านจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ผ่านปากน้ำเทพา เข้าสู่จังหวัดปัตตานี รวมระยะทางอีก 505 กิโลเมตร

ทางรถโดยสารประจำทาง จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางทั้งรถธรรมดา และปรับอากาศ ออกจาก สถานีขนส่งสายใต้ ถนนพินเกล้า-นครชัยศรี ทุกวัน ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 15 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 435-1200, 434-7192

ทางรถไฟ จากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) มีขบวนรถด่วนและรถเร็วบริการถึงสถานีโคกโพธิ์ทุกวัน รายละเอียดสอบถามได้จากหน่วยบริการเดินทาง ภายในบริเวณ สถานีกรุงเทพฯ โทร. 223-7010, 223-7020

จากสถานีโคกโพธิ์ จะมีรถโดยสารประจำทางและรถแท็กซี่บริการระหว่างอำเภอโคกโพธิ์-อำเภอเมือง ระยะทาง ประมาณ 29 กิโลเมตร

ทางอากาศ มีเครื่องบินของบริษัทการบินไทย จำกัด บริการระหว่างกรุงเทพฯ-หาดใหญ่ทุกวัน และต่อเครื่องจาก หาดใหญ่ไปปัตตานี (สนามบินบ่อทอง) สอบถามรายละเอียดได้ที่ บริษัท การบินไทย จำกัด โทร. 280-0060, 628-2000

นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวสามารถต่อรถโดยสารประจำทาง หรือรถแท็กซี่ จากหาดใหญ่ไปปัตตานีได้ทุกวัน ระยะทางประมาณ 104 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณชั่วโมงเศษ

ระยะทางจากจังหวัดไปยังอำเภอต่างๆ

อำเภอเมือง-อำเภอหนองจิก	8	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอยะหริ่ง	15	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอยะรัง	15	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอโคกโพธิ์	26	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอมายอ	29	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอปะนาเระ	45	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-อำเภอสายบุรี	50	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-กิ่งอำเภอทุ่งยางแดง	46	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-กิ่งอำเภอแม่ลาน	53	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-กิ่งอำเภอไม้แก่น	67	กิโลเมตร
อำเภอเมือง-กิ่งอำเภอกะพ้อ	65	กิโลเมตร

ระยะทางจากจังหวัดไปยังสถานที่ใกล้เคียง

ปัตตานี-ยะลา	ระยะทาง	35	กิโลเมตร
ปัตตานี-นราธิวาส	ระยะทาง	92	กิโลเมตร
ปัตตานี-สงขลา	ระยะทาง	99	กิโลเมตร

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอเมือง

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง ห่างจากตัวเมืองประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นสวนสาธารณะแห่งใหม่ที่จัดสร้างขึ้นบริเวณริมทะเลสาบแม่น้ำปัตตานีฝั่งซ้ายไปจนจดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีเนื้อที่ประมาณ 155 ไร่ เป็นสวนป่ายาวเล่นที่ตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ มีทิวทัศน์สวยงามร่มรื่น จึงมีผู้นิยมไปพักผ่อนหย่อนใจกันมาก

หมู่บ้านรูสะมิแล รูสะมิแลเป็นภาษาอาหรับ แปลว่า สุนัขกัด เป็นท้องที่ของตำบลที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นชายทะเลด้านทิศเหนือของอำเภออาณาเขตของบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ที่นักศึกษาและที่ชาวบ้านเรียกในพระปรมาภิไธยย่อของสมเด็จพระราชบิดา

เจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดชว่า "ม.อ." ตามตำนานกล่าวว่า สุนัขกัดนั้น เป็นเรือสำเภาที่ลี้ภัยหนีภัยมา 9 ลำ เพื่อตามพี่ชายกลับบ้านเมืองจีน เมื่อขาดการดูแลเรือได้จมลง เหลือแต่เสากระโดง ซึ่งทำด้วยต้นสุนัขกัด

พิพิธภัณฑ์ศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้ ตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกที่ตั้งขึ้นในภาคใต้ เริ่มดำเนินการก่อสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 และเริ่มเปิดคณะศึกษาศาสตร์เป็นคณะแรกในปี พ.ศ. 2511

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเมื่อปี พ.ศ. 2526 ภายในพิพิธภัณฑ์เป็นที่รวมเอกสาร โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ พระพุทธรูป พระพิมพ์ หัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้ เงินตรา สมุดข่อย พระคัมภีร์อัลกุรอานฉบับที่เขียนด้วยลายมือ ปืนใหญ่หล่อด้วยทองเหลือง เครื่องถ้วยชาม ตลอดจนหินจารึก หน้าหลุมศพเป็นภาษาจีนเกี่ยวกับเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว และลิ้มโต๊ะเคี่ยม โบราณวัตถุเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของชนชาติต่างๆ ที่เดินทางมาติดต่อค้าขายในอดีต เหมาะสำหรับผู้สนใจวัฒนธรรมและประเพณี พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เปิดทำการในเวลาราชการ

มัสยิดกลางจังหวัดปัตตานี เป็นมัสยิดที่สวยงามที่สุดของไทย สร้างในปี พ.ศ. 2497 และทำพิธีเปิดโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2506 เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประกอบศาสนกิจของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ เป็นสถาปัตยกรรมแบบตะวันตก หลังคาทรงสี่เหลี่ยมชั้นเดียว มีโดมใหญ่ 2 โดม รายรอบด้วยโดมเล็กๆ อีกหลายโดม ดูสวยงามสง่าและสงบ มัสยิดกลางแห่งนี้ตั้งอยู่ที่ตัวเมืองปัตตานี ริมถนนสายปัตตานี-ยะลา (ทางหลวงหมายเลข 410) หรือจากถนนพิพิธแล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนไปจังหวัดยะลา ระยะทางประมาณ 500 เมตร จะเห็นมัสยิดกลางตั้งตระหง่านอยู่ริมถนนอย่างสง่างาม เปิดให้เข้าชมภายในทุกวัน เวลา 09.00-15.30 น. แต่ไม่ควรที่จะไปในวันศุกร์ ระหว่างเวลา 12.00-14.00 น. ซึ่งเป็นวันละหมาดประจำสัปดาห์

ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่บริเวณสนามศักดิ์เส็นย์ ตรงข้ามศาลากลางจังหวัด ริมฝั่งแม่น้ำปัตตานี ตำบลสะบารัง อำเภอเมือง สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2494 สมัยพระยารัตนภักดีเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ศาลแห่งนี้เป็นที่เคารพสักการะของชาวเมืองปัตตานีและนักท่องเที่ยวที่แวะไปเที่ยว มักจะพากันไปสักการะเพื่อความเป็นสิริมงคล

มัสยิดกรือเซะและสุสานเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ตั้งอยู่ที่บ้านกรือเซะ ตำบลตันหยงลูโละ อำเภอเมือง ตามทางหลวงหมายเลข 42 (ปัตตานี-นราธิวาส) ห่างจากตัวเมืองประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นมัสยิดเก่าแก่ อายุกว่า 200 ปี สันนิษฐานได้ว่าเป็นศาสนสถานที่ยกขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 22 ร่วมสมัยอยุธยา

กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. 2478 ลักษณะการก่อสร้างเป็นแบบเสากลมรูปลักษณะแบบเสาโกทิกของยุโรป ช่องประตูหน้าต่างมีทั้งแบบโค้งแหลมและโค้งมน ส่วนที่สำคัญที่สุดคือหลังคาโดมซึ่งยังสร้างไม่แล้วเสร็จ บริเวณด้านหน้าของมัสยิดมีฮวงซุ้ย หรือสุสานที่ฝังศพของ เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ที่ได้รับการตกแต่งปูนดินใหม่ปรากฏอยู่ มีผู้คนไปกราบไหว้กันมาก พร้อมด้วยสิ่งก่อสร้างอื่นๆ เช่น เก๋งจีน โถงน้ำสีแดง (ซึ่งजूน้ำได้ถึง 120,000 ลิตร)

มัสยิดกรือเซะนี้สร้างโดยลิ้มโต๊ะเคียม ซึ่งเป็นชาวจีนได้มาแต่งงานกับธิดาพระยาตานี และได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม ต่อมาน้องสาวของลิ้มโต๊ะเคียมชื่อลิ้มกอเหนี่ยว ได้ลงเรือสำเภามาตามให้พี่ชายกลับเมืองจีน แต่ไม่สำเร็จ ลิ้มโต๊ะเคียมได้สร้างมัสยิดกรือเซะขึ้น ลิ้มกอเหนี่ยวจึงได้สาปแช่งขอย่าให้สร้างมัสยิดสำเร็จ และตัวเองได้ผูกคอตายที่ต้นมะม่วงหิมพานต์ ลิ้มโต๊ะเคียมได้จัดการฝังศพน้องสาวไว้ที่หน้ามัสยิดนี้ ชาวปัตตานีนำต้นไม้ที่ลิ้มกอเหนี่ยวผูกคอตายมาแกะเป็นรูปบูชา และสร้างศาลเจ้า ต่อมาได้มีการอัญเชิญเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวมาประดิษฐานไว้ ณ ศาลเจ้าแห่งใหม่ ตั้งอยู่ที่ถนนอาเนาะรู ในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี เรียกว่าศาลเจ้าเล่งจูเกียง (ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว) เป็นที่นับถือของชาวปัตตานีและชาวจังหวัดใกล้เคียงในเดือน 3 ของทุกปี (กุมภาพันธ์-มีนาคม) จะมีพิธีเซ่นไหว้และแห่เจ้าแม่ นับว่าเป็นพิธีที่สนุกสนานมาก

ส่วนมัสยิดกรือเซะก็เป็นไปตามคำสาป เพราะไม่สามารถสร้างเสร็จได้ เมื่อจะสร้างต่อก็ให้มีอาเพศฟ้าผ่าทุกครั้งไป จนถึงปัจจุบันก็ไม่มีใครกล้าสร้างมัสยิดกรือเซะต่อ คงเหลือซากทิ้งไว้ตราบเท่าทุกวันนี้

สถานที่หลอปีนใหญ่ อยู่เลยมัสยิดกรือเซะไปประมาณ 1 กิโลเมตร ในเขตตำบลตันหยงลูโละ ริมทางหลวงหมายเลข 42 (ปัตตานี-นราธิวาส) รวมระยะทางห่างจากตัวเมือง 8 กิโลเมตร เชื่อกันว่าเป็นสถานที่หลอปีนใหญ่พญาดินด้วยเช่นกัน ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในเมืองไทย ปัจจุบันนำมาไว้ที่หน้ากระทรวงกลาโหม กรุงเทพฯ บริเวณสถานที่หลอปีนใหญ่นี้ เป็นบริเวณที่มีดินสีดำ แตกต่างจากบริเวณอื่น หน้ำยังแห้งตายไม่ยอมขึ้น แม้เวลาจะผ่านไปกว่า 200 ปีแล้วก็ตาม

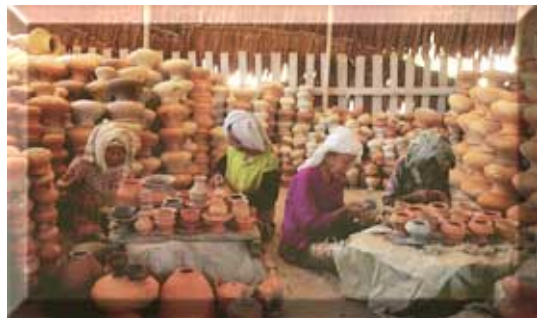
สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอยะหริ่ง

วังเก่ายะหริ่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลยามู ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 13 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางตลอดสาย วังเก่ายะหริ่งได้สร้างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. 2438 ปลายรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 ผู้สร้างคือ พระยาพิพิธเสนา มาตยาธิบดีศรีสุรสงคราม วังเก่ายะหริ่งเป็นอาคารสองชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้ มีบันไดโค้งทอดขึ้นไป

สู่ระเบียงทั้งสองด้าน จากระเบียงมีประตูเปิดเข้าสู่ห้องโถงใหญ่ ลักษณะคล้ายกับท้องพระโรง เจ้าของวังยินดีให้ชมบริเวณรอบวังได้โดยรอบ

หาดตะโลเกกาโปรี ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองปัตตานีตามทางหลวงหมายเลข 42 (ปัตตานี-นราธิวาส) เลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอยะหริ่ง ข้ามคลองยามูตามสะพานคอนกรีตขนาดใหญ่ ผ่านพื้นที่สวนป่ายาและหมู่บ้านไปจนถึงทางแยกเข้าสู่หาด รวมระยะทางประมาณ 18 กิโลเมตร หาดตะโลเกกาโปรีเป็นหาดที่มีชื่อเสียงของจังหวัดปัตตานี เคยประกวดแหล่งท่องเที่ยว 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ที่ 2 ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประจำปี 2529 ลักษณะของหาดตะโลเกกาโปรีเป็นหาดทรายขาวสะอาดขนานกับชายฝั่งทะเล มีพื้นที่กว้างประมาณ 40 เมตร มีเรือกอกและของชาวประมงจอดอยู่เป็นจำนวนมาก หาดทรายแห่งนี้ยกยาวขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะเกิดจากกระแสน้ำพัดเอาตะกอนทรายมาทับถมพอกพูน เหมาะแก่การไปนั่งพักผ่อนชมความสวยงาม มีทิวสนและต้นมะพร้าวให้ความร่มรื่นสวยงาม

มัสยิดบ้านดาโต๊ะ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านดาโต๊ะ ตำบลแหลมโพธิ์ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 19 กิโลเมตร บนเส้นทางเดียวกับทางไปหาดตะโลเกกาโปรี เป็นทางลาดยางประมาณ 16 กิโลเมตร และทางลูกรังอีกประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในประวัติศาสตร์ด้านศาสนา ซึ่งกรมศิลปากรได้ทำการสำรวจและขึ้นทะเบียนโบราณสถานไว้แล้ว

แหลมตาชี หรือแหลมโพธิ์ เป็นหาดทรายขาวยื่นต่อจากหาดตะโลเกกาโปรีไปในทะเลอ่าวไทยทางทิศเหนือยาว 11 กิโลเมตร เป็นป่าสนทะเล หาดทรายขาวสะอาด เหมาะสำหรับตากอากาศและเล่นน้ำทะเล อยู่ในเขตตำบลตะโลเกกาโปรี การเดินทางไปแหลมตาชีไปได้ 2 ทาง คือ

ทางน้ำ นั่งเรือจากปากแม่น้ำปัตตานีตรงไปยังแหลมตาชีเลย ใช้เวลาประมาณชั่วโมงเศษ นั่งเรือจากท่าด่านอำเภอยะหริ่ง ออกมาตามคลองยามู ทะลุทะเลไปจนถึงแหลมตาชี

ทางบก จากอำเภอยะหริ่ง ข้ามคลองยามูมาตามสะพานไม้ มีถนนตัดเข้าไปประมาณ 10 กิโลเมตร จนถึงหมู่บ้านที่ 2 ตำบลตะโลเกกาโปรี และนั่งเรือหางยาวต่อไปจนถึงปลายแหลม

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอปะนาเระ

หาดชลาชัย ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 2 กิโลเมตร ไปตามถนนราดยางสายปัตตานี-นราธิวาส เลี้ยวซ้ายเข้าสู่อำเภอปะนาเระและแยกเข้าสู่ชายหาด จุดเด่นของหาดแห่งนี้คือที่บึงน้ำขนาดใหญ่ใกล้บริเวณทิวสน ซึ่งให้บรรยากาศที่สงบร่มรื่นเหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

หาดมะรวด อยู่ห่างจากหาดชลาชัยไปประมาณ 2 กิโลเมตร การเดินทางเช่นเดียวกับทางไปหาดชลาชัย แต่ไปต่อจนถึงทางแยกจากถนนปะนาเระ-สายบุรี และเลี้ยวซ้ายไปสู่อำเภอลักษณะเด่นของหาดมะรวดได้แก่ ภูเขาหินที่มีขนาดเล็กที่ตั้งซ้อนทับกันอยู่ดูแปลกตา และบนภูเขาที่ยังมีต้นมะพร้าวขึ้นสวยงามเด่นชัดท่ามกลางหาดทรายขาวสะอาด และมีทางเดินทอดยาวให้ขึ้นไปเดินเล่นบนยอดเขาได้อีกด้วย

หาดราชรักษ์ เป็นหาดทรายต่อเนื่องกับหาดชลาชัย หาดมะรวดและหาดแหม โดยอยู่ถัดจากหาดมะรวดไปเพียง 1 กิโลเมตร และอยู่ก่อนถึงหาดแหมประมาณ 2 กิโลเมตร การเดินทางใช้ทางเดียวกับที่ไปหาดชลาชัย และหาดมะรวด โดยแยกไปตามทางแยกเข้าสู่หาดราชรักษ์ ลักษณะเด่นของหาดราชรักษ์คือเป็นหาดทรายกว้างล้อมรอบด้วยโขดหิน และหุบเขาเตี้ยๆบนเนินเขา จัดเป็นสถานที่ชมทิวทัศน์ที่สวยงามอีกแห่งหนึ่ง

หาดแหม อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 43 กิโลเมตร แหม เป็นภาษามลายูท้องถิ่น (ภาษายาวี) มีความหมายว่า อีกทีก็กรีกโครม อยู่ในท้องที่ตำบลบ้านน้ำบ่อ ตั้งอยู่ห่างจากหาดราชรักษ์ประมาณ 2 กิโลเมตร การเดินทางใช้เส้นทางหลวงสายปัตตานี-นราธิวาส เลี้ยวซ้ายเข้าสู่อำเภอปะนาเระไปจนถึงทางแยกขวามือไปสู่อำเภอสายบุรี จึงเดินทางต่อไปอีกประมาณ 8 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4157 (ปะนาเระ-สายบุรี) หาดแหมอยู่ในเขตหุบเขาเตี้ย ล้อมรอบด้วยโขดหิน ลักษณะแปลกตาสวยงาม บนเนินเขามีศาลาพักผ่อนและเป็นจุดชมทิวทัศน์ที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่ง กล่าวกันว่าหาดแหมนี้เป็นหาดทรายที่สงบ และสวยงามของจังหวัดปัตตานี

หาดปะนาเระ อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ

3 กิโลเมตร เป็นหมู่บ้านชาวประมงหลายร้อยหลังคาเรือน บนหาดทรายอันยาวเหยียด มีเรือกอลและ และเรือประมงนานาชนิดจอดเรียงรายอยู่ทั่วทั้งหาด หาดทรายไม่เหมาะแก่การเล่นน้ำ เพราะเป็นหมู่บ้านชาวประมงและที่จอดเรือ

บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เขาบ่อชัย ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลคอกกระบือ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 44 กิโลเมตร เป็นถนนดินลูกรังประมาณ 8 กิโลเมตร แล้วเดินเท้าเข้าไปอีก 2 กิโลเมตร ทางทิศใต้ของตำบลคอกกระบือ มีภูเขาสูงหนึ่งเรียกกันว่า เขาบ่อไพบรบยอดเขามีบ่อน้ำที่เชื่อกันว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ และในครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันขึ้นครองราชย์ก็ได้ให้นำน้ำจากบ่อแห่งนี้ไปใช้ในพระราชพิธีราชาภิเษกด้วย ซึ่งต่อมาได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น บ่อชัย

ตลาดนัดปาลัส อยู่ห่างจากตัวเมืองปัตตานีประมาณ 30 กิโลเมตร บนทางแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 ประมาณ ก.ม. ที่ 42-43 เข้าสู่อำเภอปะนาเระ ในช่วงเวลาเช้า-สาย จะมีตลาดนัดริมทาง ชาวไทยมุสลิมแบบเครื่องแต่งกายพื้นเมือง โปกศิระชะด้วยผ้าบาติกสีสดขาดเดินไปมาหาซื้อของในตลาดแห่งนั้น เป็นภาพที่น่าชม ชีวิตชนบทของชาวไทยมุสลิมที่มีบรรยากาศเมืองได้อย่างแท้จริง

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอสายบุรี

ภูเขาสะลินดงบายู ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 50 กิโลเมตร อยู่ในเขตเทศบาลตำบลตะลัน เป็นถนนราดยางตลอดสาย ภูเขานี้มี "ถ้ำปิ๊ด" ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ตั้งอยู่ที่เชิงเขาด้านหลังสำนักงานเทศบาลตำบลตะลัน เป็นปากถ้ำขนาดใหญ่แต่มีหินปิดสนิทอยู่ ส่วนทางด้านหลังเขามีโพรงปรากฏอยู่ และที่ศาลาเชิงเขา เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินทรายแดง ศิลปะร่วมสมัยอยุธยาปางมารวิชัย 2 องค์ กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุแล้ว นับเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อันสำคัญยิ่ง

หาดवासกรี (ชายหาดบ้านปาดาทิมอ) อยู่ในเขตเทศบาลตำบลตะลัน อยู่ห่างจากตัวเมือง 52 กิโลเมตร ในเขตอำเภอสายบุรี และอยู่ห่างจากตัวอำเภอสายบุรีเพียง 2 กิโลเมตร การเดินทางจากตัวเมืองปัตตานี ใช้เส้นทางหลวงสายปัตตานี-นราธิวาส แล้วอาจเลือกเดินทางผ่านหาดแหมไปจนถึงอำเภอสายบุรี หรือไปเลี้ยวซ้ายตรงทางแยกเข้าสู่อำเภอสายบุรี โดยตรงก็ได้ สภาพถนนเป็นทางราดยางตลอดจนถึงสะพานข้ามแม่น้ำ จากนั้นเป็นถนนลูกรังบดอัดแน่นผ่านหมู่บ้านชาวประมงและบ่อน้ำจืดยาวอีกประมาณ 150 เมตร จึงถึงบริเวณชายหาด ลักษณะของหาดทรายเป็นแนวยาวขนานไปกับทิวสน ทำให้หาดवासกรีเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวและการพักผ่อน

ปัตตานี

ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างพร้อม ทั้งร้านอาหารและที่พัก

บ้านปะเสยะวอ ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านปะเสยะวอ เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการต่อเรือกอกและ ซึ่งเป็นเรือประมงของชาวปัตตานีและนราธิวาส มีลักษณะเป็นเรือหัวแหลมท้ายแหลม ระบายสีสีนงดงาม การเดินทางจากถนนสายใหม่ที่ตัดจากอำเภอปะนาเระไปยังอำเภอสายบุรี ผ่านกลางบ้านปะเสยะวอ ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสแวะชมฝีมือการต่อเรือกอกและของชาวปะเสยะวอได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นนักท่องเที่ยวอาจใช้เส้นทางเดียวกับทางที่ไปหาดแหลมแล้วเดินทางต่อไปตามถนนซึ่งตัดเลียบชายทะเลไปจนถึงบ้านปะเสยะวอ เรือกอกและของชาวบ้านปะเสยะวอมีทั้งขนาดใหญ่ที่เป็นเรือประมงจริงๆ และขนาดเล็กที่จำลองขึ้นเพื่อเป็นของที่ระลึก ฝีมือการต่อเรือกอกและที่นี่ได้รับการยอมรับว่าประณีตและงดงามไปด้วยการสอดประสานศิลปะไทยและมุสลิมอย่างกลมกลืน นอกจากนี้บ้านปะเสยะวอยังมีชื่อเสียงในด้าน การสานเสื่อกระจูดด้วยฝีมือระดับศิลปินอาชีพ และการทำนํ้าบูดูรสดีอีกด้วย

ศาลเจ้าพ่อเล่าเอี้ยก้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลปะเสยะวอ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 52 กิโลเมตร สร้างขึ้นเมื่อประมาณ 150 ปีมาแล้ว เนื่องจากมีชาวประมงลากเรือติดเอาท่อนไม้ที่มีรอยแกะสลักเป็นรูปพระจีนขึ้นมาด้วย กล่าวว่าได้แสดงปาฏิหาริย์และมีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่นับถือของประชาชนมาก จึงสร้างศาลเจ้าขึ้นเป็นที่สักการะ ต่อมาชาวบ้านเห็นว่าการเดินทางไปสักการะมีความลำบาก จึงได้แกะรูปพระจีนใหม่โดยจำลองจากองค์จริงและทำพิธีอัญเชิญวิญญาณเจ้าพ่อเล่าเอี้ยก้งมาสถิตและสร้างศาลเจ้าแห่งใหม่ขึ้นที่ฝั่งตำบลตะลุบันเมื่อ 30 กว่าปีมาแล้ว และในราววันแรม 2 ค่ำ และ 3 ค่ำ เดือน 3 จะมีงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเล่าเอี้ยก้งและบริวารขึ้นที่ศาลเจ้าทั้งสองแห่ง โดยจะจัดงานสมโภชในแต่ละแห่ง ปีเว้นปี

พระพุทธรูปวัดสุทธิกาวาส (วัดสักขี) ตั้งอยู่ในเขตตำบลละหาร ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร วัดนี้เป็นวัดโบราณเก่าแก่ สันนิษฐานว่าสร้างมาประมาณเกือบ 200 ปีมาแล้ว ในวัดมีเนินเขาเตี้ยๆมีบันไดอิฐขึ้นไปถึงวิหารเล็กๆ บนยอดเขาในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย 3 องค์ ก่อด้วยปูนแบบโบราณ วัดนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยพุทธในละแวกนั้น ซึ่งพากันมาทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาอย่างเนืองแน่น

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอมายอ

เขาฤๅษี ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลมายอ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร หรืออยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 31 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง 30 กิโลเมตร และทางลูกรัง

อีกประมาณ 1 กิโลเมตร เขาฤๅษีเป็นภูเขาหินธรรมชาติ มีบ่อน้ำก่อด้วยอิฐกว้าง 2 ศอก ลึกประมาณ 5 ศอก ถือว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งทางราชการเคยนำไปใช้ในพิธีราชาภิเษกหลายรัชกาล บนเขาฤๅษีนี้ในปัจจุบันเป็นที่ตั้งของวัดเขาฤๅษีแปลงสาสน์ มีการสร้างโบสถ์ครอบบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ ปัจจุบันยังเป็นที่เคารพบูชาของชาวปัตตานีและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งขึ้นไปเที่ยวชมอยู่เสมอ

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอยะรัง

ซากเมืองเก่า เป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ มีซากโบราณสถานอยู่ราว 30 แห่งในบริเวณพื้นที่กว้าง 10 ตารางกิโลเมตร ที่ตำบลยะรัง ตำบลปิตุมูดี และตำบลวัด มีอายุประมาณ 1,400 ปีมาแล้ว โบราณสถานแห่งนี้สภาพทั่วไปมีความซับซ้อนของอาคารปราสาทคูคลองที่ใช้ป้องกัน ฆ่าศึก และบ่งบอกถึงความเป็นอยู่ของชนชาติไทยในศตวรรษที่ 12-14

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอหนองจิก

วัดมุจลินทวาปีวิหาร ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมือง 7 กิโลเมตร ริมเส้นทางหลวงสายปัตตานี-โคกโพธิ์ ในเขตสุขาภิบาลอำเภอหนองจิก เป็นวัดเก่าแก่สร้างเมื่อพระยาวิเชียรภักดีศรีสงคราม ย้ายที่ว่าการอำเภอหนองจิกจากที่เก่า มาอยู่ที่ตำบลตลุง เมื่อ พ.ศ. 2388 มีชื่อว่า วัดตลุง ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองหนองจิก และมีพระราชศรัทธาบริจาคเงินเพื่อก่อสร้างพระอุโบสถ และทรงพระราชทานนามใหม่ว่า “วัดมุจลินทวาปีวิหาร” ปัจจุบันเป็นอารามหลวงและมีการบูรณะพระอุโบสถอยู่ในสภาพที่มั่นคงสวยงาม สถานที่สำคัญที่สุดของวัดคือวิหารซึ่งเป็นที่ประดิษฐานรูปเหมือนของอดีตเจ้าอาวาส 3 องค์ โดยเฉพาะพระราชพุทธรังษีหรือหลวงพ่อดำ เจ้าอาวาสองค์ที่ 5 ซึ่งประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เคยได้ยินกิตติศัพท์คุณความดี

ของหลวงพ่อดังเลื่อมใสศรัทธาเดินทางมานมัสการสักการะบูชา อยู่เสมอ

หาดรัชดาภิเษก หรือ หาดสายหมอก ตั้งอยู่ที่ บ้านสายหมอก ตำบลบางเขา ห่างจากตัวจังหวัดปัตตานีประมาณ 15 กิโลเมตร เดินทางจากจังหวัดตามเส้นทางสายปัตตานี-โคกโพธิ์ ถึงบ้านคลองซุด ห่างจากที่ว่าการอำเภอหนองจิกประมาณ 2 กิโลเมตร มีทางแยกเข้าถนนดินลูกรังระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร ชายหาดร่มรื่นด้วยทิวสนสำหรับนั่งพักผ่อน แต่ไม่เหมาะสำหรับการเล่นน้ำทะเล เพราะชายหาดเป็นลักษณะ ดินปนทราย และน้ำทะเลไม่ใส

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตอำเภอโคกโพธิ์

พลับพลาที่ประทับของรัชกาลที่ 7 ตั้งอยู่ในบริเวณ ที่ว่าการอำเภอโคกโพธิ์ ห่างจากตัวเมืองปัตตานีประมาณ 26 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 42 เป็นศาลาทรงไทยที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับเมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เสด็จทอดพระเนตรสุริยุปราคา เมื่อ พ.ศ. 2472 ปัจจุบันพลับพลาที่ประทับได้รับการบูรณะซ่อมแซมให้คงสภาพเดิมไว้ นับเป็นสถาปัตยกรรมการก่อสร้างที่สวยงามมาก

วัดช้างให้ หรือวัดราษฎร์บูรณาราม ตั้งอยู่ที่บ้านป่าไร่ ตำบลทุ่งพลา ริมทางรถไฟสาย หาดใหญ่-สุโขทัย-ลกระหว่างสถานีประจักษ์กับสถานีป่าไร่ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 31 กิโลเมตร การเดินทางใช้เส้นทางหลวงสายปัตตานี-โคกโพธิ์ ผ่านสามแยกนาเกตุ ตรงไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 409 (ปัตตานี-ยะลา) ผ่านชุมชนสุขาภิบาลนาประจักษ์และสวนยางไปจนถึง ชุมที่ประตูวัดทางซ้ายมือ เพื่อแยกเข้าสู่วัดช้างให้อีกประมาณ 700 เมตร สภาพถนนลาดยางตลอดสาย วัดนี้เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นมากกว่า 300 ปีมาแล้ว แต่ไม่ทราบแน่ชัดว่าผู้ใดเป็นผู้สร้าง ภายในวิหารมีรูปปั้นหลวงปู่ทวดเทวองค์จริงประดิษฐานอยู่นอกจากนี้ยังมีสถาปัตยกรรมของสถาปัตยกรรม เจดีย์ มณฑป อุโบสถ และหอระฆัง ล้วนงดงามน่าชื่นชมทั้งสิ้น

หลวงปู่ทวดวัดช้างให้ เป็นผู้มีความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมและด้านเวทมนตร์คาถาต่างๆ บางครั้งท่านได้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาผู้คน เช่นครั้งที่ท่านเดินทางไปกรุงศรีอยุธยาด้วยเรือสำเภา ระหว่างทางเกิดพายุ จนกระทั่งข้าวปลาและอาหารตลอดจนน้ำดื่มตกลงทะเลไป ลูกเรือรู้สึกกระหายน้ำมาก หลวงปู่ทวดจึงได้แสดงอภินิหาร หย่อนเท้าลงไปในทะเล ปรากฏว่าน้ำในบริเวณนั้นได้กลายเป็นน้ำจืด และดื่มกินได้ ตั้งแต่นั้นมาชื่อเสียงของท่านก็ขจรขยายไปทั่ว และต่อมาหลวงปู่ทวดได้เสด็จมรณภาพที่ประเทศมาเลเซีย แล้วได้นำพระศพกลับมาที่วัดช้างให้ ที่พักพระศพของหลวงปู่ทวด

ได้กลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านสักการะมาจนทุกวันนี้ พระเครื่องสมเด็จพระหลวงปู่ทวดมีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่เชื่อถือของนักเล่นพระมาก งานประจำปีในการสงฆ์น้ำ อัฐิหลวงปู่ทวดวัดช้างให้คือ แรม 1 ค่ำ เดือน 5 วัดช้างให้เปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 08.00-17.00 น.

อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว ตั้งอยู่ที่ตำบลทรายขาว ห่างจากตัวเมืองปัตตานีประมาณ 38 กิโลเมตร หรือห่างจากที่ว่าการอำเภอโคกโพธิ์ประมาณ 6 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 42 เลี้ยวเข้าบ้านนาเกตุ เข้าทางหลวงหมายเลข 409 (โคกโพธิ์-นาประจักษ์) จะเห็นป้าย “น้ำตกทรายขาว” เลี้ยวเข้าไปตามเส้นทาง 4072 ถึงวัดทรายขาว จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าทางลาดยางอีกประมาณ 3 กิโลเมตร ก็ถึงที่ทำการอุทยาน

อุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาวประกอบด้วยจุดเด่นตามธรรมชาติ น้ำตกที่สวยงาม และสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ ร่มรื่นไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดที่ควรค่าแก่การศึกษา ลักษณะภูมิประเทศทั้งหมดจะอยู่ในบริเวณเทือกเขาสันกาลาศีรี ซึ่งเป็นเทือกเขาที่ยาวสลับซับซ้อนติดต่อกัน และมียอดเขาบางจันทร์ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุด ส่วนใหญ่พื้นที่จะลดลงไปทางทิศตะวันตกเป็นที่เนินเขาและที่ราบ ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย ส่วนมากหินเป็นหินปูนและหินแกรนิต สภาพภูมิอากาศไม่ร้อนจัดนัก

น้ำตกทรายขาว อยู่ในเขตตำบลทรายขาว เป็นน้ำตกที่ตกจากหน้าผาสูงประมาณ 30 เมตร แล้วไหลลงไปตามลำธารซึ่งบางตอนเป็นแอ่งสวยงามมาก มีความยาวประมาณ 700 เมตร สองข้างลำธารมีต้นไม้ขึ้นปกคลุมตลอด ให้ความร่มรื่น และสวยงามเป็นอย่างยิ่ง

น้ำตกโผงโผง ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 เขตตำบลปากถ่อ เดินทางจากจังหวัดไปตามทางหลวงหมายเลข 409 ถึงบ้านปากถ่อ เลี้ยวขวาไปตามทางลูกรังอีกประมาณ 6 กิโลเมตร ก็ถึงตัวน้ำตก รวมระยะทางห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 34 กิโลเมตร น้ำตกโผงโผงเป็นน้ำตกที่ไหลลดหลั่นลงมาเป็นชั้นบันได จำนวน 7 ชั้น จากที่ราบชั้นล่างสุดมีแอ่งน้ำตกขนาดใหญ่มองเห็นไปยังผาน้ำตกชั้นบน จะมองเห็นน้ำตกไหลลงมาเป็นสายน้ำคดเคี้ยวตามหน้าผาและโขดหิน ความสูงของตัวน้ำตกจากยอดเขาสู่แอ่ง

ปัตตานี

ประมาณ 40 เมตร พื้นที่บริเวณสองข้างลำธารและบริเวณที่ใกล้ น้ำตกมีความร่มรื่นถูกปกคลุมด้วยกิ่งใบของพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่ที่ขึ้นอยู่หนาแน่น

น้ำตกอรัญวาริน ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งพลา การเดินทางจาก ตัวจังหวัดไปตามทางหลวงหมายเลข 409 ถึงบ้านห้วยเงาะ ตำบลทุ่งพลา เลี้ยวขวาไปตามทางลูกรัง อีกประมาณ 5 กิโลเมตร ก็ถึงตัวน้ำตก รวมระยะทางห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 37 กิโลเมตร น้ำตกอรัญวารินเป็นน้ำตกในเทือกเขาสันกาลาศีรี ลักษณะน้ำตกแบ่งออกเป็นชั้นๆ รวม 7 ชั้น แต่ละชั้นห่างกันประมาณ 300-500 เมตร ซึ่งในแต่ละชั้นมีลักษณะความสวยงามแตกต่างกัน ออกไป

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตกิ่งอำเภอไม้แก่น

หาดทราย-ชายบึงบ้านละเวง เดินทางจากตัวเมือง ไปตามเส้นทางสายปัตตานี-นราธิวาส เป็นระยะทางประมาณ 60 กิโลเมตร ทางแยกเข้ากิ่งอำเภอไม้แก่นอยู่ทางซ้ายมือ เมื่อข้ามสะพานทอดออกไปและอีกเพียง 8 กิโลเมตร ก็จะถึงชายบึงและ หาดทรายบ้านละเวง มีสภาพแวดล้อมและธรรมชาติงดงาม แปลกตาแก่ผู้ที่พบเห็น ลักษณะของหาดทรายแห่งนี้ คือ มีบึง ขนาดใหญ่เคียงข้างหาดทรายขาวสะอาด ให้บรรยากาศแตกต่าง จากหาดทรายอื่น

หาดบางสาย ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลไทรทอง ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 74 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยาง ตลอดสาย ลักษณะเป็นหาดทรายชายทะเลยาวประมาณ 5 กิโลเมตร

หาดป่าไหม้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลไทรทอง เป็นหาดทรายต่อจากหาดบางสาย นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตกิ่งอำเภอกุ้งยางแดง

วนอุทยานปราสาทนางผมหอม อยู่ในเขตตำบล พิเทน ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 52 กิโลเมตร ตามทางหลวง

หมายเลข 410 (ปัตตานี-ยะลา) ถึงหลัก ก.ม. ที่ 15 แยกเข้าทางหลวง หมายเลข 4061 ระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร ถึงอำเภอมายอ แล้วใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4092 ถึงหลัก ก.ม. ที่ 12 แยกเข้า เส้นทางสายมายอ-โต๊ะชูด เป็นทางลูกรังระยะทางอีกประมาณ 11 กิโลเมตร ก็ถึงวนอุทยานปราสาทนางผมหอม ในวนอุทยาน มีน้ำตกลักษณะไม่สูงนัก มีลำธารยาวประมาณ 3 กิโลเมตร มีน้ำมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

สถานที่ท่องเที่ยว ในเขตกิ่งอำเภอกะพ้อ

น้ำตกห้วยบือแนบุดิ อยู่ในบริเวณเทือกเขาน้ำค้าง ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 60 กิโลเมตร การเดินทางใช้เส้นทาง สายปัตตานี-สายบุรี-ริอเสาะ เมื่อถึงหลักกิโลเมตรที่ 11 จึงแยกเข้าสู่ น้ำตกด้วยถนนดินลูกรังประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะของน้ำตก แยกเป็น 2 สาย แล้วไหลมารวมกันก่อนไหลลงสู่แม่น้ำสายบุรี จุดเด่นของน้ำตกแห่งนี้ได้แก่ ความสวยงามบริเวณลำธารที่ยาว ประมาณ 1,200 เมตร

ประเพณีและการแสดงพื้นบ้าน

ปัตตานีเป็นจังหวัดเก่าแก่ ที่มีวัฒนธรรมประเพณี สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน โดยได้รับอิทธิพลจากลัทธิศาสนา ต่างๆ เช่น ฮินดู พุทธ อิสลาม และวัฒนธรรมจากจีน เป็นต้น ประเพณีที่ขึ้นชื่อของชาวปัตตานี ได้แก่

ประเพณีชักพระ เป็นพิธีรำลึกถึงวันรับเสด็จ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลับจากจำพรรษา และแสดงพระอิทธิธรรม 7 คัมภีร์ โปรดพระพุทธมารดา ณ ดาวดึงส์ ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ครั้งพุทธกาล ต่อมาจึงได้กลายเป็น ประเพณีกระทำกันทุกปี โดยพุทธศาสนิกชนในท้องที่อำเภอโคกโพธิ์ และใกล้เคียงจะชักลากเรือพระ ที่ตกแต่งอย่างสวยงามจากวัดต่างๆ ผู้ร่วมขบวนจะแต่งกายอย่างงดงาม มีการพ่อนำหน้าเรือพระ มีการนมัสการเรือพระพร้อมกับถวายภัตตาหารพระภิกษุสามเณร ณ สนามหน้าที่ว่าการอำเภอ และมีงานเฉลิมฉลองเป็นเวลา 5 วัน 5 คืน

ประเพณีแห่คน จัดขึ้นเป็นเกียรติในงานเทศกาล งานเฉลิมฉลอง หรืองานมงคลทั่วไป เช่น พิธีสูหนัดในศาสนาอิสลาม หรือใช้เป็นขบวนแห่ต้อนรับอาคันตุกะผู้เป็นแขกบ้านแขกเมืองคนสำคัญ นอกจากนี้ยังมีประเพณีงานสารทเดือน 10 ระหว่างวันแรม 14-15 ค่ำ มีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว กลางคืนมี มหรสพของบักซีได้ฉลอง เช่น ลิเกฮูลู ซึ่งคล้ายกับลำตัดหรือ เพลงฉ่อยของภาคกลาง โนรา หนังตะลุง รองเง็ง (คล้ายรำวง

นิยมเล่นกันในราชสำนักชวามาก่อน จึงแพร่หลายเข้ามาทาง
ปัตตานีได้) มะโย่ง (ละครไทยมุสลิมภาคใต้) ซีละ (กีฬาอย่างหนึ่งของ
ชาวมลายู ซึ่งแสดงถึงศิลปะการต่อสู้ที่สง่างามและกล้าหาญ)

งานฮารีรายอ หรืองานฉลองการเลิกถือศีลอด
ของชาวไทยมุสลิม (ในช่วงเดือน 9 ถึงวันที่ 1 เดือน 10 เป็นเวลา 30
วัน) หลังจากการเลิกถือศีลอดแล้ว ชาวไทยมุสลิมในปัตตานี
จะไปชุมนุมกันที่มีสยิดกลาง เพื่อประกอบพิธีทางศาสนาอิสลาม
โดยพร้อมเพรียงกัน หลังจากนั้นจึงมีงานมหรสพฉลองเป็นที่ครื้นเครง

งานฉลองเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เป็นงานประเพณี
ที่ทำกันทุกปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย ตามจันทรคติของจีน
คือหลังวันตรุษจีน 15 วันของทุกปี (หรือตรงกับวันเพ็ญ เดือน 3
ตามจันทรคติของไทย) มีการสมโภชแท่นรูปสลักไม้มะม่วง
หิมพานต์ของเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวและรูปพระอื่นๆ โดยอัญเชิญ
ออกจากศาลมาประทับบนเกี้ยว ตามด้วยขบวนแห่ต่างๆ มีการ
ลุยไฟและแสดงอภินิหารต่างๆ เพื่อพิสูจน์ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่
โดยผู้ร่วมพิธีจะต้องถือศีลกินเจอย่างน้อย 7 วันก่อนทำพิธี
ในงานนี้จะมีชาวปัตตานีและชาวจังหวัดใกล้เคียงมาร่วมพิธีกัน
เป็นจำนวนมาก มีการชนไหว้และเฉลิมฉลองกันเป็นที่สนุกสนาน

งานแห่พระอิกัง หรือแห่เจ้าพ่อเล่าเอี้ยก
เป็นงานประเพณีของอำเภอสายบุรี ซึ่งจัดในวันแรม 2 ค่ำ และ 3 ค่ำ
เดือน 3 ของทุกปี ณ บริเวณศาลเจ้าบางทะเลาะ ซึ่งตรงข้ามตำบล
ตะลุบัน หรือบริเวณศาลเจ้าแห่งใหม่ในเขตเทศบาลตำบลตะลุบัน
โดยผลัดกันจัดงานสมโภชในแต่ละแห่งปีเว้นปี จุดสำคัญของงานคือ
การจัดขบวนแห่รูปแกะสลักไม้เป็นรูปพระเจดีย์เจ้าพ่อเล่าเอี้ยก
และบริวาร งานดังกล่าวนี้เป็นที่น่ายินดีของชาวไทยพุทธ
ในอำเภอสายบุรีและใกล้เคียง ซึ่งได้ยินได้ฟังเรื่องราวความเป็นมา
ตลอดจนศรัทธาในอิทธิปาฏิหาริย์ของเจ้าพ่อ

ประเพณีลาซัง ประเพณีนี้ชาวไทยที่นับถือศาสนา
อิสลามเรียกว่า “ปุยอบือแน” เป็นพิธีฉลองนาข้าว หรือซังข้าว
ซึ่งทำกันทุกหมู่บ้าน ทั้งไทยพุทธและไทยอิสลาม ในเขตสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ในสมัยก่อน แต่ปัจจุบันเหลืออยู่แต่ที่ตำบลควน
อำเภอปะนาเระเท่านั้น ประเพณีนี้จะจัดให้มีขึ้นภายหลัง
การเก็บเกี่ยวข้าวราวเดือน 5 หรือเดือน 6 จะมีการทำหุ่นฟางรูป

ชาย-หญิงจับคู่กัน แล้วจัดขบวนแห่ไปวางไว้บนศาลเพียงตา
พร้อมทั้งเครื่องสังเวย เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวเหนียวห่อต้ม ไข่ต้ม
เป็นต้น หลังจากนั้นผู้อาวุโสในหมู่บ้านท่านหนึ่งจะกล่าวคำบวงสรวง
แต่งงานให้แก่หุ่นซังข้าว แล้วนำหุ่นดังกล่าวไปเก็บไว้ในนาใกล้ๆ
ศาลเพียงตา จุดประสงค์ของการทำพิธีนี้ก็เพื่อขอบคุณเจ้าแม่โพสพ
หรือพระเจ้าที่บันดาลให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ และเพื่อความ
สนุกสนานรื่นเริงหลังการเก็บเกี่ยว

งานแข่งขันกีฬาตกลาสาयบุรี จะจัดทุกวันเสาร์
และอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนพฤษภาคมของทุกปี ที่บริเวณชายหาด
วาสุกรี อำเภอสายบุรี กีฬาตกลาเป็นที่ยอดนิยมอย่างแพร่หลาย
และจากสภาพภูมิศาสตร์ของหาดที่มีชายฝั่งทะเลยาวเหยียด
อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิด จึงทำให้กีฬาตกลานี้
เป็นกีฬาที่น่าตื่นเต้นท้าทายอีกรูปแบบหนึ่ง

สินค้าพื้นเมืองปัตตานี

ปัตตานีมีสินค้าพื้นเมืองที่น่าสนใจมากมาย เช่น
ปลาหมึกแห้ง น้ำบูดู ข้าวเกรียบปลา ลูกหยีกวน เครื่องทองเหลือง
ผ้าปาเต๊ะ เป็นต้น

ปลาหมึกแห้ง ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดปัตตานีมาจาก
อำเภอปะนาเระ เป็นปลาหมึกตัวโตขาวใส รสชาติดี

น้ำบูดู ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญในการทำข้าวยา
อันเป็นอาหารพื้นเมืองภาคใต้ หากมาจากอำเภอสายบุรีแล้วถือว่าเป็น
น้ำบูดูที่ดีมาก อร่อยและเก็บไว้ได้นาน

ข้าวเกรียบปลา เป็นของพื้นเมืองที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่ง
ของอำเภอสายบุรี อร่อยไม่แพ้ข้าวเกรียบกุ้ง และไม่คาว

ลูกหยีกวน ของอำเภอยะรัง เป็นลูกหยีกวนชนิด
ไม่มีเมล็ด ทำเป็นห่อขนาดเล็ก รสกลมกล่อม เปี้ยว หวาน
เค็มกำลังดี และมีรสเผ็ดนิดๆ กันเลี่ยน

เครื่องทองเหลือง ประเภทถาดชนิดต่างๆ ที่มีการ
ฉลุลาย ชันและภาชนะทองเหลืองแบบต่างๆ มีขายอยู่ที่ถนนปัตตานี

ผ้าปาเต๊ะ และผลิตภัณฑ์จากผ้าปาเต๊ะชนิดต่างๆ
เช่น ผ้าตัดเสื้อ ผ้าใส่รอง ผ้าปูโต๊ะ ผ้าเช็ดหน้า ผ้ารองจาน ฯลฯ
มีขายที่ร้านมุสลิมพาณิชย์ และร้านนวดสปาเออร์ อยู่หน้าตลาด
เทศบาลถนนฤดี

ทรงนกเขาปัตตานี ผู้ที่สนใจการเลี้ยงนกเขาน่าจะลองดูทรงนกเขาของปัตตานีบ้าง ทรงนกเขาปัตตานีทำมาจากไม้ไผ่หลากหลายสวยงาม มีแบบให้เลือกมากมาย มีแหล่งผลิตอยู่ที่ตลาดปรีกรี หมู่ที่ 3 ตำบลกระโด อำเภอมะนัง มีขายที่ร้านง่วนหลีและร้านอั้งเง็กหลี ถนนฤดี

นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จากย่านลิเภา เช่น กระเป๋า หมวก ตะกร้า พัด ชุตรับแขกหวายผสมย่านลิเภา ผลิตและจำหน่ายที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ราชทัณฑ์เรือนจำจังหวัดปัตตานี เลขที่ 102 หมู่ 8 ตำบลบานา อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี

สถานที่สำคัญ (รหัสทางไกล 073)

สำนักงานจังหวัดปัตตานี	349002
โรงพยาบาล	349479, 349260
สถานีตำรวจภูธร	349220
ตรวจคนเข้าเมือง	349320

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เขต 3
ศูนย์บริการข่าวสารอำเภอสุโขทัย-ลก
ถ.เอเชีย 18 อ.สุโขทัย-ลก จ.นราธิวาส 96120
โทร. (073) 612-126, 615-230 โทรสาร (073) 615-230